

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 208/2025-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Rudolfom Bezákom, Krmanova 861/14, Košice, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obdo/23/2023 z 24. septembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. decembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Napadnutý rozsudok navrhuje zrušiť, vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a sťažovateľovi nahradiť trovy konania pred ústavným súdom.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ spôsobil ako štatutárny orgán obchodnej spoločnosti (konateľ) škodu. V tom zodpovedajúcom trestnom konaní bol právoplatne odsúdený za trestný čin sprenevery a zneužitia účasti na hospodárskej súťaži. S uplatneným nárokom na náhradu škody bol poškodený odkázaný na civilné konanie.

3. Okresný súd Humenné v nadväzujúcom civilnom konaní zaviazal sťažovateľa rozsudkom sp. zn. 17C/98/2008 z 27. augusta 2021 na náhradu škody vo výške 468 398,86 eur. S rozsudkom vyčkal na právoplatné skončenie prebiehajúceho trestného konania, a to až do rozhodnutia najvyššieho súdu o mimoriadnom opravnom prostriedku (sp. zn. 1TdoV/2/2018 z 29. apríla 2019).

4. V konaní o náhrade škody sa okresný súd vysporiadaval s predpokladmi priznania nároku na náhradu škody podľa Obchodného zákonníka. Výšku škody okresný súd hodnotil na základe vykonaného dokazovania s tým, že zodpovednosť za škodu patrila do kategórie zodpovednosti objektívnej a navyše bola spôsobená úmyselne.

5. Sťažovateľ namietal premlčanie uplatneného nároku na náhradu škody. Tu bol okresný súd toho názoru, že nárok na náhradu škody bol uplatnený v trestnom konaní riadne a včas – pri začatí trestného konania v prípravnom konaní a poškodený na tomto nároku počas celého konania pred súdmi zotrúval. Okresný súd uviedol, že už z predchádzajúcich trestných rozsudkov, ktoré síce boli následne zrušené a bolo opätovne rozhodované, vyplynulo, že žalovaný bol odkázaný s nárokom na náhradu škody na civilné konanie. V poslednom rozhodnutí trestného súdu sa o náhrade škody nerozhodovalo, keďže žalobca ako poškodený uviedol, že si v osobitnom civilnom konaní uplatnil nárok na náhradu škody podaním žaloby 13. júna 2008. Okresný súd tiež uviedol, že s ohľadom na už uvedené premlčacia doba počas trestného konania spočívala minimálne do doby posledného právoplatného odsudzujúceho trestného rozsudku Krajského súdu v Prešove, avšak v tej dobe si už žalobca uplatnil svoj nárok v civilnom konaní, ktoré bolo prerušené do skončenia trestného konania, resp. do rozhodnutia (v trestnom konaní) o mimoriadnom opravnom prostriedku – dovolaní. Okresný súd preto uzavrel, že žalobca (v trestnom konaní poškodený) si voči odsúdenému páchatel'ovi (v konaní o náhrade škody žalovaný) uplatnil nárok na náhradu škody riadne a včas a k premlčaniu tohto nároku nedošlo.

6. Sťažovateľ v spore argumentoval výlukou použitia ustanovení Obchodného zákonníka upravujúcich náhradu škody (čo by malo za následok aplikáciu úpravy Občianskeho zákonníka). Okresný súd v reakcii zdôvodňoval, že aj pri výluke ustanovení Obchodného zákonníka nárok na náhradu škody bol uplatnený riadne a včas. Modifikácia žalobného nároku poškodeného z výšky 532 475,63 eur na sumu napokon prisúdenú bola daná čiastočným späťvzatím žaloby. O trovách bolo rozhodnuté podľa zásady úspechu vo veci.

7. Sťažovateľ sa proti rozsudku okresného súdu odvolal. O odvolaní rozhodoval krajský súd rozsudkom sp. zn. 18Cob/13/2022 z 23. februára 2023 a rozsudok okresného súdu potvrdil. Pokiaľ sťažovateľ namietal nedostatočné odôvodnenie rozsudku okresného súdu, krajský súd uviedol, že z preskúmaného rozhodnutia vyplýva dostatočne jasne, na základe akých skutočností okresný súd dospel k ustáleniu výšky škody aj na základe akých skutočností škoda vznikla, pričom uvedené je bez pochyb pričítateľné sťažovateľovi.

8. Pokiaľ šlo o spochybňovanie skutkového stavu, krajský súd poukázal na dôkazy, z ktorých vyplýva, že uplatnený nárok na náhradu škody bol bez pochyb uplatnený na to oprávnenou osobou.

9. K opätovnej námietke premlčania krajský súd poukázal na listinný dôkaz, z ktorého vyplýva pripojenie sa poškodeného k trestnému konaniu, a to aj s nárokom na náhradu škody. Poukázal tiež na to, že konkrétnu výšku škody bolo možné ustáliť až v ďalšom konaní, a poukázal na viazanosť civilného súdu základom vyplývajúcim z trestného konania, ktorý bol podkladom pre odsúdenie páchatel'a (zahŕňajúc aj pokladničné doklady, znalecké posudky etc.).

10. Krajský súd sumárne hodnotil, že sťažovateľ v odvolaní nenamietal nič, čo by mohlo spochybniť spravodlivosť konania.

11. Proti rozsudku krajského soudu podal stěžovatel dovolanie. V něm namietal porušenie práva na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) Civilného sporového poriadku] a nesprávne právne posúdenie veci prejavujúce sa jednak v arbitrárnosti rozhodnutí (spravodlivý proces) a jednak v nesprávnom posúdení námietky premlčania [§ 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku].

12. Predchádzajúcim súdnym rozhodnutiam vyčítal nedostatočnosť ich odôvodnenia, a to v zmysle absencie opisu škodlivého konania, ktorého sa mal dopustiť, na základe čoho z rozhodnutí nevedel vyčítať, z akých dôvodov bol vlastne na náhradu škody zaviazaný. Bez odpovede ostala aj jeho námietka, že bol zaviazaný na úplnú náhradu trov konania, avšak žalobný nárok bol vo svojej výške modifikovaný.

13. Nesprávne právne posúdenie videl v potrebe zodpovedania právnej otázky:

„A. žalobca si nárok na náhradu škody v trestnom (adhéznom) konaní neuplatnil, čo malo za následok, že premlčacia lehota počas trestného konania neprestala plynúť a do podania žaloby na súde prvej inštancie uplynula niekoľkonásobne (bez ohľadu na to, či sa nárok na náhradu škody posúdi podľa ustanovení OZ alebo ObZ) a

B. aj v prípade, že by si žalobca nárok na náhradu škody uplatnil v adhéznom konaní, urobil jeho späťvzatie dňa 7.12.2010 na trestnom pojednávaní, čo malo za následok, že na spočívanie premlčacej doby v adhéznom konaní by nebolo možné prihliadať“.

14. K námietke nedostatočného odôvodnenia súdnych rozhodnutí najvyšší súd uviedol, že z ich obsahu sú bez akýchkoľvek pochybností zrejmé všetky predpoklady pre vznik zodpovednosti za škodu zo strany sťažovateľa. Navyše, obsahom rozhodnutí bola daná odpoveď na všetky podstatné námietky sťažovateľa v spore. Špecifikom konania o náhrade škody bolo, že zohľadňovalo základ vyplývajúci z príslušného trestného konania, na skončenie ktorého civilné súdy príkladne vyčkali. Na základe uvedeného nemožno hovoriť o zmätočnosti dovolaním napadnutých rozhodnutí.

15. Námietku litispendencie najvyšší súd posúdil ako nedôvodnú (v čase vydania rozhodnutia netrvala). Námietku, že súdy nerozhodli o pripustení zmeny žaloby, najvyšší súd považoval za nedôvodnú, pretože vo veci šlo o čiastočné späťvzatie, nie zmenu žaloby. Vo vzťahu k nespravodlivo prisúdenej náhrade trov konania najvyšší súd uviedol, že je v posudzovanom prípade zdôvodniteľná cez interpretáciu pojmu úspech vo veci, a to preto, že náhrada trov konania bola počítaná iba z prisúdenej sumy.

16. Nesprávne právne posúdenie veci (v podstate šlo o posúdenie námietky premlčania) najvyšší súd formuloval tak, že sťažovateľ *de facto* žiada odpoveď na otázku, „či spoločník, ktorý nie je resp. v rozhodnom čase nebol štatutárnym orgánom spoločnosti, bol oprávnený uplatniť v rámci trestného konania nárok na náhradu škody za spoločnosť, a teda či nárok na náhradu škody takto uplatnený spoločníkom voči konateľovi bol uplatnený riadne a včas pre účely plynutia premlčacej doby. Napokon v uvedenom kontexte tiež dovolateľ rozporuje aplikáciu noriem Obchodného zákonníka v otázke porušenia povinností pri výkone funkcie konateľa s povinnosťou nahradenia škody podľa § 757 Obchodného zákonníka.“.

17. V tomto kontexte najvyšší súd poukázal na obsah výsluchu, na ktorom bol uplatnený nárok na náhradu škody, a vysvetlil, na základe ktorých ustanovení príslušnej právnej úpravy bolo

opodstatnené považovať nárok na náhradu škody uplatnený k tomu oprávnenou osobou a zároveň riadne a včas.

18. K otázke spočívania premlčacej doby najvyšší súd poukázal na obsah právnej úpravy, ktorá opodstatňovala aplikáciu ustanovení Obchodného zákonníka na posudzovanú vec (najmä bod 62 rozsudku najvyššieho súdu).

19. K otázke právneho posúdenia režimu nároku najvyšší súd uviedol, že z dôvodu primeranej aplikácie mandátnej zmluvy sa pri porušení povinností pri výkone funkcie aplikuje právna úprava náhrady škody podľa § 373 Obchodného zákonníka v dôsledku uplatnenia právnych následkov mimozmluvnej zodpovednosti podľa § 757 Obchodného zákonníka v spojení s úpravou premlčania (§ 387 – § 408).

20. Najvyšší súd sumárne hodnotil, že obsahom dovolania sú uplatnené zásade rovnaké námietky ako v odvolacom konaní, čo sa mýľa zmyslu mimoriadneho prieskumu súdnych rozhodnutí, a dovolanie po meritórnom prieskume zamietol.

III.

Argumentácia sťažovateľa

21. Proti postupu najvyššieho súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť. V nej namieta nedostatočné odôvodnenie súdnych rozhodnutí, čo sa prejavilo úplnou absenciou opisu škodlivého konania pri spôsobení škody. Sťažovateľ má právo len z obsahu súdneho rozhodnutia zistiť (a to bez toho, aby musel disponovať inými dodatočnými listinami potrebnými na pochopenie predpokladov zodpovednosti za škodu), za aké konkrétne protiprávne konanie vlastne zodpovedá.

22. Sťažovateľ zároveň vznáša námietku nespravodlivo priznanej úplnej náhrady trov konania, pretože poškodený mal zaviniť čiastočné zastavenie konania. Vznáša tiež námietku nespravodlivého posúdenia otázky premlčania, pretože každá vo veci rozhodujúca inštancia mala *de facto* vnieť do súdnej argumentácie dôvodenie inými (rôznymi) ustanoveniami zákonov, ktoré neboli podrobené kontradiktórnemu konaniu. V rámci odôvodnenia súdnych rozhodnutí je tak používaná argumentácia, ku ktorej sa sťažovateľ nemal možnosť v rámci kontradiktórneho konania vyjadriť. Poškodený (uplatňujúci nárok na náhradu škody) z dôvodu, že bol spoločníkom žalobcu, nemal právo si v adhéznom konaní uplatňovať nárok na náhradu škody za žalobcu. K spočívaniu premlčacej lehoty nemalo dôjsť, pretože žalobca v začatom adhéznom konaní riadne nepokračoval. Dňa 7. decembra 2010 mal žalobca oznámiť na pojednávaní trestnému súdu, že si nárok na náhradu škody v trestnom konaní neuplatňuje.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

23. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie o nedostatočnom odôvodnení právneho základu pre vyvodenie zodpovednosti za spôsobenú škodu a nesprávne právne posúdenie veci v jej merite – dané nesprávnym právnym posúdením otázky premlčania a nesprávnymi právnymi závermi vyvodzovanými zo zisteného skutkového stavu.

24. Pokiaľ ide o námietku absencie opisu škodlivého konania, ústavný súd poukazuje na bod 9 rozsudku okresného súdu, v ktorom okresný súd sťažovateľovi vysvetľuje, že výška škody bola

jednoznačne preukázaná v príslušnom trestnom konaní, a to predovšetkým znaleckým skúmaním. Výška škody musela byť pre účel trestného konania spoľahlivo preukazovaná, pretože zohrávala význam pri trestnej kvalifikácii skutku, za ktorý bol sťažovateľ napokon právoplatne odsúdený. Nebolo na civilnom súde uvedenú skutočnosť prehodnocovať.

25. V posudzovanom prípade nešlo o kontextuálne izolované konanie o náhrade škody, povedané inak, k preukázaniu esenciálneho právneho základu týkajúceho sa náhrady škody bolo vedené celé trestné konanie. Právna úprava ráta s možnosťou presahu inštitútu náhrady škody z trestného do civilného konania a z uvedeného dôvodu tento inštitút nie je vhodné vykladať fragmentárne. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považuje námietku absencie opisu škodlivého konania za neopodstatnenú.

26. Pokiaľ ide o námietku nespravodlivej náhrady trov konania, ústavný súd poukazuje na materiálne zvolený výkladový prístup najvyššieho súdu (pozri bod 47 a nasl. napadnutého rozsudku). Najvyšší súd sťažovateľovi objasňuje, že vo veci (aj napriek čiastočnému späťvzatiu žaloby) je spravodlivé pričítať plný úspech poškodenému, pretože ten je nutné skúmať čo sa týka právneho základu (a nie čo sa týka výšky priznaného nároku). Avšak v záujme materiálneho naplnenia tejto zásady je spravodlivé zaviesť sťažovateľa na náhradu trov, ktorá bude počítaná z finálne prisúdenej sumy. V uvedenom zdôvodnení ústavný súd exces nenašiel.

27. Pokiaľ ide o námietku nesprávneho právneho posúdenia premlčania, ústavný súd poukazuje najmä na body 53 – 59 napadnutého rozsudku, kde najvyšší súd zdôvodňuje, že dovolaním predložené právne otázky chápe opäť v materiálnom zmysle a na dovoláciu otázku, či spoločník bol oprávnený na uplatnenie nároku na náhradu škody za spoločnosť (a to aj pre účely plynutia premlčacej doby), odpovedá pozitívne. K vyhodnoteniu včasnosti uplatnenia nároku poukazuje na konkrétny listinný dôkaz (najmä bod 54 napadnutého rozsudku). Prípadné pochybnosti o vhodnosti právneho režimu a aplikácie právnych úprav rozptyľuje v bode 57 a nasl. napadnutého rozsudku. Najvyšší súd tiež dopĺňa, že z dôvodu primeranej aplikácie mandátnej zmluvy sa pri porušení povinností pri výkone funkcie aplikuje právna úprava náhrady škody podľa § 373 Obchodného zákonníka v dôsledku uplatnenia právnych následkov mimozmluvnej zodpovednosti podľa § 757 Obchodného zákonníka v spojení s úpravou premlčania (§ 387 – § 408).

28. Ústavný súd považuje najvyšším súdom zvolenú materiálnu abstrakciu z tvrdení sťažovateľa (v predložennom dovolaní) za prístup zvolený vhodne, a to najmä z dôvodu, že podstatou podaní sťažovateľa je argumentácia sledujúca – prostredníctvom konania o náhrade škody – zasiahnuť do výsledku uzavretého trestného konania, a to elimináciou danosti právneho základu pre nárok na náhradu škody. S ohľadom na uvedené je zjavne neopodstatnený argument sťažovateľa, podľa ktorého sústava všeobecného súdnictva obchádzala kontradiktórnosť konania vždy „novou“ argumentáciou v konaní o opravnom prostriedku. Argumentácia všeobecných súdov bola vyvolaná potrebou odpovede na sťažovateľom predkladané tvrdenia.

29. Najvyšší súd pri vymedzení dovolacích dôvodov a posudzovaní ich prípustnosti nepostupoval formalisticky, usiloval sa pochopiť obsah dovolacích námietok, na ktoré dal sťažovateľovi zrozumiteľné odpovede. Závery najvyššieho súdu sú založené na racionálnom, zrozumiteľnom a ústavne konformnom výklade právnej úpravy. Obsah ústavnej sťažnosti vo svojej podstate závery všeobecných súdov prehodnocuje, avšak bez relevantného podkladu. Do práva na spravodlivý

súdny proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04).

30. Z uvedených dôvodov je ústavná sťažnosť proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

31. Odmietnutie ústavnej sťažnosti má za následok, že bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa formulovaných v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutého uznesenia, vrátenie veci na ďalšie konanie, priznanie náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu